

การรับเลี้ยงและดูแลเด็ก ต้องขออนุญาตหรือไม่?

กรมอนามัยมีคำตอบ

โดย นางสาวสกุณา คุณวโรตม์

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

ด้วยสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กต้องออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น ประกอบกับ ปัจจุบันครอบครัวของคนไทยเปลี่ยนไปเป็นลักษณะของครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น จึงมักจะประสบกับปัญหาการขาดแคลนคนเลี้ยงดูลูก จำเป็นต้องนำไปฝากเลี้ยงยังสถานรับเลี้ยงเด็กต่างๆ หรือบางท่านอาจจ้างแม่บ้านมาคอยเลี้ยงดูลูกที่บ้าน ทั้งนี้ พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กก็มักจะกังวลใจด้วยความเป็นห่วงในความปลอดภัยของลูก เนื่องจากมักจะมีความเกี่ยวข้องกับการที่พี่เลี้ยงทำร้ายเด็กบ่อยครั้ง พ่อแม่หรือผู้ปกครองหลายท่านจึงมีคำถามเกี่ยวกับการมาตรวจดูแลการดำเนินการกิจการรับเลี้ยงและดูแลเด็ก อาทิเช่น

กรณีที่ ๑ : แม่บ้านได้ไปรับเลี้ยงลูกให้กับบ้านที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงและได้รับค่าตอบแทนเป็นเงิน ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ บาท/เดือน หรือในกรณีที่แม่บ้านนำเด็กเล็กมาฝากให้เลี้ยงดูที่บ้านจำนวน ๒-๓ ราย โดยได้ค่ารับเลี้ยงดูเด็ก เดือนละ ๓,๐๐๐ บาท/ราย เข้าข่ายเป็นกิจการให้บริการเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้าน ตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ และหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นสามารถควบคุมดูแลความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับสุขภาพเด็กได้อย่างไร

กรณีที่ ๒ : เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐจะจัดตั้งสถานที่รับเลี้ยงและดูแลเด็กเล็ก ต้องขออนุญาตหน่วยงานใดหรือไม่ และต้องดำเนินการอย่างไร

คำตอบ

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้ “การประกอบกิจการให้บริการเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้าน” หมายความว่า การประกอบกิจการให้บริการส่งพนักงานไปเลี้ยงและดูแลเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุไม่เกิน ๖ ปี ที่บ้านของผู้รับบริการ ทั้งนี้ ไม่ว่าการประกอบกิจการนั้นจะมีสถานที่รับเลี้ยงเด็กหรือสถานที่ฝึกอบรมพนักงานอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม และหากท้องถิ่นใดประสงค์ที่จะควบคุมดูแลการประกอบกิจการให้บริการเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้าน จะต้องออกข้อกำหนดของท้องถิ่นเพื่อควบคุมกิจการนี้

จากกรณีที่ ๑ แม่บ้านได้ไปรับเลี้ยงลูกให้กับบ้านที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงและได้รับค่าตอบแทนเป็นเงิน ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ บาท/เดือน หรือในกรณีที่แม่บ้านนำเด็กเล็กมาฝากให้เลี้ยงดูที่บ้านจำนวน ๒-๓ ราย โดยได้ค่ารับเลี้ยงดูเด็ก เดือนละ ๓,๐๐๐ บาท/ราย และ**กรณีที่ ๒** เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งสถานที่รับเลี้ยงและดูแลเด็กเล็ก ที่มีสถานที่สำหรับดูแลและรับเด็กมาเลี้ยง นั้น ทั้ง ๒ กรณี **ไม่เข้าข่าย**กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพฯ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ต้องขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนการประกอบกิจการ เนื่องจากไม่ได้มีการให้บริการในลักษณะส่งพนักงานไปเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้านตามขอบเขตความหมายดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ผู้ที่รับเลี้ยงและดูแลเด็กตามกรณีที่ ๑ และกรณีที่ ๒ จึงไม่ต้องขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ทั้งนี้ หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นอาจดำเนินการควบคุมดูแลในลักษณะของการรณรงค์ส่งเสริมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงดูเด็กและมาตรการป้องกันความเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพและจัดทำทะเบียนไว้ก็ได้

พระราช...

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้ให้คำนิยาม

“สถานรับเลี้ยงเด็ก” หมายความว่า สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กที่มีอายุไม่เกินหกปีบริบูรณ์และมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป ซึ่งเด็กไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน

ดังนั้น ในกรณีที่ ๒ : เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐที่จะจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ตามนิยามของพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กนี้ กรณีเอกชนต้องขออนุญาตต่อปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือขออนุญาตต่อผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ที่เป็นสถานที่ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น สำหรับหน่วยงานของรัฐที่จะจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องแจ้งต่อปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือขออนุญาตต่อผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ที่เป็นสถานที่ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น แล้วแต่กรณี

นอกจากนี้ เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการกิจการสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว ให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานเลี้ยงเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาต การดำเนินการกิจการสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งจะมีหลักเกณฑ์และมาตรการควบคุมทั้งผู้เลี้ยงเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะอาคารของสถานรับเลี้ยงเด็ก ต้องถูกสุขลักษณะและมีความปลอดภัยต่อเด็ก

บทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๘๒ ผู้ใดจัดตั้งหรือดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือใบอนุญาตถูกเพิกถอนหรือหมดอายุ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

.....